

СТАНОВИЩЕ

От: *проф. д-р Цветан Георгиев Цветков; Университет за национално и световно стопанство, катедра „Национална и регионална сигурност“; Научна специалност Икономика и управление (Иновации и управление на инвестициите в отбраната и сигурността)*

Относно: *дисертационен труд за присъждане на научна степен **„доктор на науките“** в УНСС*

Автор на проекта за дисертационен *проф. д-р Иван Цанов Цанов,*
труд: *УНСС*

Тема на дисертационния труд: *Българската стопанска политика в контекста на предприемачеството (1879 – 2024)*

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 431/13.02.2026 г. на Зам. Ректора по НИД и МС на УНСС

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в катедра „Предприемачество“, Бизнес факултет на УНСС. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание решение на КС (Протокол № 3/23.01.2026 г. и Решение на ФС (Протокол № ФС-6/27.01.2026 г.)

Проф. Цанов е придобил висшето си образование в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1988 г. Той е бакалавър по философия и магистър по психология. Притежава образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление“ придобита в УНСС. Разнообразните направления в образованието му са

му дали възможност да придобие задълбочените знания, които той демонстрира в своя дисертационен труд в силно различаващи се научни области – икономика и мениджмънт, философия и психология.

Авторът има богат преподавателски опит. Водил е лекции в седем авторитетни висши училища в шест професионални направления. Автор е на множество научни публикации – 22 монографии, 12 учебници и учебни помагала, 5 студии, 67 доклади и статии и др.

Познавам автора Иван Цанов от 1988 г. когато той постъпи като изследовател в Проблемна научноизследователска лаборатория „Развитие на производствени и селищни системи“ – НИС при ВИИ „Карл Маркс“. Личните ми впечатления за него още от този период са, че той проявява систематичност, задълбоченост, прецизност и изследователски нюх в своята научна работа.

2. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с общ обем 410 страници, от които 380 страници основен текст. Състои се от посвещение, благодарности, списък на съкращенията, списък на таблиците и фигурите, увод, четири глави, заключение и библиография. Съдържа 28 таблици и 8 фигури. Списъкът с литература съдържа 320 източника, от които 188 на кирилица и останалите на латиница.

Избраната от автора тема е безспорно актуална. Авторът много детайлно аргументира актуалността в увода на своя труд, като подчертава обстоятелството, че българската стопанска политика интерпретирана в контекста на предприемачеството, е непреходен и ключов фактор за развитието на икономиката, управлението и държавността изобщо.

Декларираната цел на труда е да се докаже, че българската

стопанска политика за периода 1879 – 2024 г. пряко и косвено влияе върху българското предприемачество, а така също, че реализацията на същото това предприемачество въз основа на принципа на обратната връзка оказва въздействие и променя домашната стопанска политика. За постигане на целта си авторът си е поставил и е декларираше че е изпълнил три задачи с научен характер, три задачи с научно-приложен характер и три задачи с приложен характер.

За обект на изследване е избрана българската стопанска политика, а за предмет – конкретните механизми по които се е развивала в реална среда българската стопанска политика (1879 – 2024 г.) и тяхното влияние върху сферата на предприемачеството

Основната изследователска хипотеза е, че българската стопанска политика влияе по съвсем различен начин в различните времеви отрязъци (период 1879 – 2024 г.) върху развитието на българското предприемачество, има еволюционен характер на развитие, както и че развитието на домашното предприемачество е по-скоро резултат от индивидуалните усилия и принос на предприемачите, а не толкова от целенасочения интервенционизъм на същата тази стопанска политика на държавата.

Авторът демонстрира отлично познаване на наличната научна литература по всички изследвани от него многобройни научни области. Притежава дългогодишен практически и изследователски опит в тези области, което му е помогнало да навлезе в дълбочина на проблематиката в своите анализи.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Трудът е изграден въз основа на следната логика. В първите две глави се анализира развитието на българската стопанска политика.

Изследваният исторически период 1879 – 2024 г. авторът разделя на седем периода. Използвал е три изследователски подхода – исторически, политологичен и икономически. В третата глава се поставят основните концепции, които са в основата на предлагания от автора предприемачески подход за изследване на българската стопанска политика. Постановките си тук авторът разделя на метапредприемачески подход, макропредприемачески подход и микропредприемачески подход.

В четвъртата глава авторът прилага развития от него предприемачески подход за изследване на развитието на българската стопанска политика за изследвания период. Първоначално той представя специално разработена собствена методика на изследването след което представя резултатите от него – от гледна точка на метапредприемаческия, макропредприемаческия и микропредприемаческия подход.

Резултатите от проучванията са обобщавани в изводите към всяка от главите на дисертационния труд и в обобщаващото заключение на труда.

Считам, че съществен резултат с приносен характер от изследването са предложенията за направления за бъдещи научни изследвания, които заслужават допълнителни усилия и изискват по-нататъшни проучвания и анализи, намерили място в заключението на труда.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Авторът формулира девет приноса с научен характер и четири приноса с научно-приложен характер. Изцяло приемам приносите с научен характер и считам, че основният от тях е шести принос – предложен, описан и използван е нов методологичен инструмент за

изследване на българската стопанска политика – предприемаческият подход с неговите три разновидности.

Като цяло приемам и приносите с научно-приложен характер, но имам следните коментари. Приемам, че част от описанията, анализите и интерпретациите, свързани с българската стопанска политика в контекста на предприемачеството могат да бъдат преподавани като лекционни курсове и учебни дисциплини но ми е трудно да приема това за принос с научно-приложен характер. Относно четвъртия принос, не считам, че един дисертационен труд сам по себе си може да разреши въпроса за съгласуваността между стопанската политика и предприемаческата дейности за съгласуваността на политиката и нейното практическо приложение в сферата на предприемачеството. Може би по-подходящо е авторът да твърди, че е изработил методическа рамка за тези дейности.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд авторът представя заглавията на 11 монографии, три учебници и учебни помагала и седем статии. Съдейки по заглавията те отразяват в достатъчна степен части от дисертационния труд. Мога да направя извода, че идеите в дисертационния труд са популяризирани сред научната общност.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с общ обем 78 стандартни страници. Представен е на български и английски език. В него се представя съдържанието, обща характеристика на дисертационния труд (замисъл; фундаментална цел; основна научна атрибутика – основанията за избор на темата, актуалността и значимостта, новост, необходимост, обект, предмет, цел и др.), кратко изложение на дисертационния труд, самооценка на

основните приноси, авторска библиография.

Считам, че авторефератът коректно отразява логиката и съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам съществени критични бележки но се налага да представя някои мои мисли, които възникнаха по време на запознаването с материала.

Някои части от труда (предимно в първа глава) имат до известна степен характер на учебник. Представят се много подробно определени исторически факти, наистина много задълбочено и систематично.

Част от фигурите (1 – 7) не дават допълнителна информация и не допринасят за разбирането на логиката и могат да се представят много по-ясно в текстов вид.

В точка 4.2. Метапредприемачески подход е използвана скала за качествена оценка на влияние на елементите, като: влияние на позитивизма, рационализма, прагматизма и т.н. Вероятно авторът е използвал собственото си експертно мнение за тези оценки. Първият въпрос, който изниква е защо авторът не е потърсил мненията и на други експерти, които да обобщи. Това би дало повече обективизъм в оценките. Второ, авторът е изчислявал средноаритметични стойности на оценките по отделни времеви периоди. Тези изчисления не може да изведат тенденции за периода, както твърди авторът (стр. 317). От друга страна някои изследователи отричат възможността за усредняване на оценки по такъв тип скала поради това, че както самият автор е подчертал не се предполагат равни интервали между стойностите.

На много места авторът използва терминът индикатор. Може би е добре да се помисли дали не е подходящо този термин да бъде заменен с нещо друго, поради това, че индикатор в нашата теория и практика се

асоциира с количествен измерител.

В дисертационния труд са изведени множество изводи както в чисто теоретичен план, така и в практико-приложен план. Според мен не са достатъчни препоръките към всички заинтересовани страни, които могат да бъдат формулирани. Считаю, че авторът, с неговия богат практически опит е напълно в състояние да направи това.

8. Заключение

Рецензираният труд е резултат от много задълбочен, системен и дългогодишен труд. Съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни и научно-приложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката. Трудът отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

Като отчитам значимите научни постижения и силните страни на труда му давам категорична положителна оценка. Препоръчвам на уважаемото Научно жури да приеме труда като отговарящ на изискванията за успешна защита и да присъди на проф. д-р Иван Цанов Цанов научната степен „доктор на науките” по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (предприемачество).

15.04.2026 г. / гр. София

Подпис:

.....

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

STATEMENT OF OPINION

By: *Professor Tsvetan Georgiev Tsvetkov, PhD, University of National and World Economy Scientific Specialty of Economics and Management (Innovations and Management of Investments in Defense and Security)*

Regarding: dissertation for the award of the scientific degree "**Doctor of Science**" at the UNWE

Author of the dissertation: *Ivan Tsanov Tsanov*
Topic of the dissertation: *Bulgarian economic policy
in the context of entrepreneurship
(1879 – 2024)*

Reason for presenting the opinion: participation in the scientific jury for the defence of the dissertation according to Order No. 431/13.02.2026 of the Vice Rector for Research and International Cooperation of UNWE.

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate has presented his work for discussion at the Department of Entrepreneurship, Business Faculty of the UNWE. The disclosure of the procedure for the defense of the dissertation was carried out based on a decision of the Department Council (Protocol No. 3/23.01.2026 and a Decision of the Faculty Council (Protocol No. ФС-6/27.01.2026)

Prof. Tsanov obtained his higher education at the Sofia University "St. Kliment Ohridski" in 1988. He has a bachelor's degree in philosophy and a master's degree in psychology. He holds an educational and scientific degree "doctor" in the scientific specialty 05.02.18 "Economics and Management" acquired at the University of National and World Economy. The diverse areas of his education have given him the opportunity to acquire the in-depth knowledge that he demonstrates in his dissertation in very different scientific fields – economics and management, philosophy and psychology.

The author has extensive teaching experience. He has lectured at seven reputable higher education institutions in six professional fields. He is the author of numerous scientific publications – 22 monographs, 12 textbooks and teaching aids, 5 studies, 67 reports and articles, etc.

I have known the author Ivan Tsanov since 1988, when he joined the Problem Research Laboratory "Development of Production and Settlement Systems" – NIS at the Karl Marx Institute. My personal impressions of him since this period are that he demonstrates systematicity, thoroughness, precision and research flair in his scientific work.

2. General characteristics of the presented PhD work

The dissertation submitted for review has a total volume of 410 pages, of which 380 pages are the main text. It consists of dedication, acknowledgements, list of abbreviations, list of tables and figures, introduction, four chapters, conclusion and bibliography. It contains 28 tables and 8 figures. The list of references contains 320 sources, of which 188 are in Cyrillic and the rest in Latin.

The topic chosen by the author is undoubtedly relevant. The author argues in great detail the relevance of his work in the introduction, emphasizing the fact that Bulgarian economic policy interpreted in the context of entrepreneurship is an enduring and key factor for the development of the economy, governance and statehood in general.

The declared objective of the work is to prove that the Bulgarian economic policy for the period 1879 – 2024 directly and indirectly influences Bulgarian entrepreneurship, and also that the implementation of this same entrepreneurship based on the principle of feedback has an impact and changes the domestic economic policy. To achieve his objective, the author has set and declared that he has completed three tasks of a scientific nature, three tasks of a scientific-applied nature and three tasks of an applied

nature.

The object of the study is the Bulgarian economic policy, and the subject is the specific mechanisms by which the Bulgarian economic policy (1879 – 2024) has developed in a real environment and their influence on the sphere of entrepreneurship.

The main research hypothesis is that the Bulgarian economic policy influences the development of Bulgarian entrepreneurship in a completely different way in different time periods (period 1879 – 2024), has an evolutionary nature of development, and that the development of domestic entrepreneurship is more a result of the individual efforts and contribution of entrepreneurs, and not so much of the targeted interventionism of this same economic policy of the state.

The author demonstrates excellent knowledge of the available scientific literature in all the numerous scientific fields he has studied. He has many years of practical and research experience in these areas, which has helped him to delve into the depth of the issues in his analyses.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The work is built on the following logic. The first two chapters analyze the development of Bulgarian economic policy. The author divides the studied historical period 1879 – 2024 into seven periods. He used three research approaches – historical, political and economic. The third chapter sets out the main concepts that are the basis of the author's proposed entrepreneurial approach to the study of Bulgarian economic policy. The author divides his statements here into a meta-entrepreneurial approach, a macro-entrepreneurial approach and a micro-entrepreneurial approach.

In the fourth chapter, the author applies the entrepreneurial approach he created to examine the development of Bulgarian economic policy for the

studied period. Initially, he presents a specially developed own methodology of the study, after which he presents the results of it – from the point of view of the meta-entrepreneurial, macro-entrepreneurial and micro-entrepreneurial approaches.

The results of the studies are summarized in the conclusions to each of the chapters of the dissertation and in the summarizing conclusion of the work.

I believe that a significant and contributing result of the study are the proposals for directions for future scientific research, which deserve additional efforts and require further studies and analyses, which have found their place in the conclusion of the paper.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The author formulates nine contributions of a scientific nature and four contributions of a scientific-applied nature. I fully accept the contributions of a scientific nature, and I believe that the main one is the sixth contribution – a new methodological tool for studying Bulgarian economic policy is proposed, described and used – the entrepreneurial approach with its three varieties.

In general, I also accept the contributions of a scientific-applied nature, but I have the following comments. I accept that some of the descriptions, analyses and interpretations related to Bulgarian economic policy in the context of entrepreneurship can be taught as lecture courses and academic disciplines, but I find it difficult to accept this as a contribution of a scientific-applied nature. Regarding the fourth contribution, I do not believe that a dissertation by itself can resolve the issue of coherence between economic policy and entrepreneurial activities, the coherence of policy and its practical application in the field of entrepreneurship. Perhaps it is more appropriate for the author to claim that he has developed a

methodological framework for these activities.

5. Evaluation of dissertation publications

In the dissertation, the author presents the titles of 11 monographs, three textbooks and teaching aids and seven articles. Judging by the titles, they sufficiently reflect parts of the dissertation. I can conclude that the ideas in the dissertation have been popularized among the scientific community.

6. Evaluation of the Abstract

The abstract has a total volume of 78 standard pages. It is presented in Bulgarian and English. It shows the content, general characteristics of the dissertation work (concept; fundamental goal; main scientific attributes – the reasons for choosing the topic, relevance and significance, novelty, need, object, subject, goal, etc.), a brief presentation of the dissertation, self-assessment of the main contributions, author's bibliography.

I believe that the abstract correctly reflects the logic and content of the dissertation.

7. Criticisms, recommendations, and questions

I do not have any significant critical remarks, but I have to present some of my thoughts that arose while reading the material.

Some parts of the work (mainly in the first chapter) have a textbook character to a certain extent. Historical facts are presented in detail, really very thoroughly and systematically.

Some of the figures (1 – 7) do not provide additional information and do not contribute to the understanding of the logic and can be presented much more clearly in text form.

In Paragraph 4.2. Meta-entrepreneurial approach, a scale is used for qualitative assessment of the influence of elements, such as influence of

positivism, rationalism, pragmatism, etc. The author probably used his own expert opinion for these assessments. The first question that arises is why the author did not seek the opinions of other experts to summarize. This would provide more assessments' objectivity. Secondly, the author calculated arithmetic mean values of the assessments for separate time periods. These calculations cannot derive trends for the period, as the author claims (p. 317). On the other hand, some researchers deny the possibility of averaging estimates on such a scale because, as the author himself has emphasized, equal intervals between values are not assumed.

In many places, the author uses the term indicator. It might be good to consider whether it is not appropriate to replace this term with something else, because an indicator in our theory and practice is associated with a quantitative measure.

The dissertation presents numerous conclusions, both in a purely theoretical and in a practical-applied sense. In my opinion, the recommendations to all interested parties that can be formulated are not enough. I believe that the author, with his rich practical experience, is fully capable of doing this.

8. Conclusion

The reviewed dissertation is a result of a very thorough, systematic and long-term work. It contains theoretical summaries and solutions to major scientific and applied scientific issues, which correspond to contemporary achievements and represent a significant and original contribution to science. The work meets all the requirements of the Law on Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation.

Taking into account the significant scientific achievements and strengths of the work, I give it a categorical positive assessment. I recommend that the esteemed Scientific Jury accept the work as meeting the

requirements for successful defense and award Prof. Dr. Ivan Tsanov Tsanov the scientific degree "Doctor of Sciences" in the professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Entrepreneurship).

15.04.2026 / Sofia

Reviewer: .....

Prof. Tsvetan Tsvetkov, PhD